

12 בינואר 2017

לכבוד

ד"ר אביחי מנדלבלויט

היועץ המשפטי לממשלה

בפקס: 02-6467001

הנדון: **אכיפה בררנית נגד תושבי ירושלים המזרחית**
מכתבינו מיום 10.3.15; 17.9.15; 22.11.15; 16.5.16; 25.7.16; 11.9.16
תשובתכם מיום 31.12.15

1. הרינו לפנות אליך בדחיפות בעניין צעדי האכיפה שנוקטות עיריית ירושלים ורשויות נוספות נגד תושבי שכונת ג'בל מוכבר **בתגובה** לפיגוע הדריסה שארע ביום ראשון השבוע, 8.1.17, בטיילת ארמון הנציב. נבקש את התערבותך הדחופה לעצירת השימוש באכיפה בררנית המונעת משיקולים זרים ופסולים, אשר הפכה בשנתיים האחרונות למדיניות גלויה ושיטתית של עיריית ירושלים ורשויות אחרות בהתמודדותן עם אירועי טרור והתפרעויות אלימות.

2. כפי שתוארו במכתבינו שבסימוכין, השימוש באכיפה מוגברת וסלקטיבית של רשויות שונות (עיריית ירושלים, הביטוח הלאומי, חברת "הגיוחון", הוצאה לפועל והמשטרה) כנגד חשודים בהפרות סדר ובני משפחותיהם וכן כנגד שכונות "בעייתיות" החלה כבר לפני למעלה משנתיים כחלק מההתמודדות עם גל האלימות שהחל בקיץ 2014. מדיניות זו קיבלה הכרה וגיבוי בהתבטאויותיהם של מפקד מחוז ירושלים במשטרה¹, ראש עיריית ירושלים² ואף שרת המשפטים³, כפי שצוטטו במכתבינו.

3. למרות פניותינו הרבות למשרדך במהלך השנתיים האחרונות וחרף העדויות הרבות על התנהלות פסולה זו מצד העירייה ורשויות אחרות, לא ננקטו כל צעדים לעצירתה של מדיניות חמורה זו אשר חותרת תחת הזכות לשוויון בפני החוק, הזכות להליך הוגן והזכות לכבוד.

4. יצוין, כי ביום 31.12.15 נענינו על ידי עו"ד צילי נאה ממחלקת ייעוץ וחקיקה, כי הנושא נידון בישיבה בראשות הגב' אורית קורן שהתקיימה ביוני 2015, כי נדרשות בדיקות נוספות וכי נעודכן

¹ דברי מפקד מחוז ירושלים במשטרה, ניצב משה אדרי, מיום 23.11.14 במסגרת דיון בוועדה למיגור האלימות של עיריית ירושלים: "הפעלנו לא מעט מנופי לחץ ממחסומים ודרך בתים וצוים... מבחינת היעדים שקבענו גם עם העירייה וזה משהו שחשוב עם כלל גורמי האכיפה זה נוכחות שלנו עם גורמי האכיפה בתוך הכפרים". המצגת שהוצגה על ידי מפקד המחוז בדיון כללה שקף שכותרתו "סיכום פעילות מנופי לחץ מתחילת המבצע" והוא הציג את הנתונים בדבר פעולות האכיפה שבוצעו כלפי תושבי ירושלים המזרחית על ידי רשויות שונות: הגיוחון, ביטוח לאומי, רשות האכיפה והגביה, הוצאה לפועל.
² ניר חסון, "ברקת התגאה באמצעי ענישה של העירייה נגד תושבי מזרח ירושלים", **הארץ**, 8.9.16.
³ תגובת שרת המשפטים מיום 15.10.15 בדף הפייסבוק שלה לכתבה מעיתון הארץ העוסקת בקנסות שהוטלו על סוחרים ברובע המוסלמי (ניר חסון, עיריית ירושלים קנסה חנויות ברובע המוסלמי. הסוחרים: מתנקמים בנו בכוונה, **הארץ**, 15.10.15): "אלו הצעדים שעושה הממשלה בימים האחרונים אל מול הגברת ההרתעה במאבק בטרור...6. **אכיפה משולבת** (דוגמא בכתבה שבתמונה) על משפחתו המורחבת של המחבל: לדוגמא: בודקים אם הבנייה חוקית, שולמו ארנונה, מיסים וכו'. במידה ולא, פועלים לעיקול הרכוש דרך הוצאה לפועל."

בהמשך בטיפול. חלפה למעלה משנה ולמרות פניותינו הרבות עד היום לא נענינו ולא עודכנו בהמשך הטיפול בנושא.

5. כעת מתברר שוב כי עיריית ירושלים ורשויות אחרות ממשיכות ללא הפרעה בהתנהלות זו וכי מדובר במדיניות רשמית וממוסדת, המתבצעת באופן גלוי ומתמשך כאילו מדובר היה בשיטה לגיטימית להתמודדות עם אירועי אלימות מצד תושבי ירושלים המזרחית.

6. על פי הודעת דוברות העירייה שפורסמה אתמול, 11.1.17:

"עיריית ירושלים מבצעת בימים האחרונים מבצע אכיפה בשכונת ג'בל מוכבר להריסת מבנים לא חוקיים שהוקמו על שטחים פתוחים, **טיפול בעבירות בניה הקיימות בכפר, מיפוי עבירות הבניה לצורך טיפול משפטי, בדיקת חבות ארנונה והיטלים ופעולות אכיפה נוספות**. במסגרת הפעילות בוצעו היום (ד') פעולות הריסה ופינוי של שטח של כ- 5 דונם המיועד לבניית מוסדות חינוך לתושבי השכונה, עליו הוקמו ללא היתרים ובניגוד לחוק 8 מבנים ארעיים המשמשים כעסק לחומרי בניין היוצר הפרעה קשה בשטח. בנוסף, צוותי המחלקה לפיקוח על הבניה ביצעו בכפר פעילות למיפוי ואיתור עבירות בניה, זיהוי בעלי הבתים ורישומם וביצוע פעולות אכיפה כנגד עבירות בניה. אגף שיטור ופיקוח ביצע אתמול (ג') הריסה ופינוי של מתחם בשטח של כדונם וחצי בצומת קונבר בו הוצבו 5 מבנים ארעיים המשמשים כאורוות."

7. כמו כן, על פי פרסומים בתקשורת, בעקבות הפיגוע שארע בטיילת ארמון הנציב ערך ראש העירייה, ניר ברקת, תדרוך לחברי מועצת העיר, והודיע להם כי העירייה תבצע אכיפה מוגברת בשכונת ג'בל מוכבר הכוללת הריסת בתים, גביית חובות ארנונה ומיס, הגברת הפיקוח על העסקים ועוד.⁴

8. אין צורך להכביר במילים בדבר הצורך בהרתעת מפגעים ובהתמודדות יעילה של רשויות אכיפת החוק עם אירועי טרור והתפרעויות אלימות. אלא שהתעמרות בתושבי שכונה מסוימת או בקהילה מסוימת באמצעות אכיפה מוגברת, בשל מעורבותם של אחדים מבני אותה קבוצה באירועי טרור או בהפרות סדר, היא **ענישה קולקטיבית וניצול לרעה של כוח שלטוני**. שיקול הדעת של הרשויות בגיבוש מדיניות האכיפה של עבירות מסוימות הינו רחב אולם הוא צריך תמיד להיות תחום על ידי **שיקולים ענייניים הנוגעים לעבירות שמבקשת הרשות לאכוף**. כאשר לתוך מתחם שיקול הדעת משתרבים שיקולים הנוגעים למוצא או למגזר מסוים, הופכת האכיפה לסלקטיבית ופסולה:

"**אכיפה בררנית נוגדת באופן חריף את העיקרון של שוויון בפני החוק במובן הבסיסי של עיקרון זה. היא הרסנית לשלטון החוק; היא מקוממת מבחינת הצדק; היא מסכנת את מערכת המשפט.**"⁵

9. ההחלטה על נקיטת צעדי אכיפה עירוניים כלפי תושבי ג'בל מוכבר בתגובה למעורבות של תושבים אחרים בפיגועים או באירועי הפרות סדר מהווה התעמרות בלתי חוקית, הפוגעת בתקינות הליכי אכיפת החוק ומרוקנת את הזכות הבסיסית להליך הוגן.

10. זאת ועוד, נקיטה במדיניות של אכיפה מוגברת כלפי אוכלוסיה מסוימת לצורך הפעלת לחץ עליה להשפיע על אחרים לחדול מהתנהגותם השלילית, מהווה פגיעה מובהקת בזכות לכבוד. הזכות

⁴ יעל פרידסון, "תשובה לשכונת הטרור" ידיעות אחרונות, 11.1.17.
⁵ בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית-באר שבע, פ"ד נגד (3) 289, 305 (1999) (ההדגשות הוספו).

לכבוד האדם רואה באדם מטרה בפני עצמה ולא אמצעי להשגת מטרות אחרות, לגיטימיות ככל שיהיו. ההחלטה להפעיל אמצעי אכיפה כלפי אדם כדי לגרום לו להפעיל לחץ על אחרים מהווה החלטה משפילה הפוגעת בכבוד.⁶

11. נוכח כל האמור לעיל, נבקשך, פעם נוספת, להציג את עמדתך הנחרצת כנגד המדיניות המתוארת לעיל. התערבותך הדחופה נדרשת לצורך הפסקתן של פעולות האכיפה המוגברת המתבצעות בימים אלו בג'בל מוכבר וכן להפסקת מדיניות האכיפה הענישתית הנהוגה כלפי תושבי ירושלים המזרחית בשנתיים האחרונות.

בכבוד רב,

אן סוצ'יו, עו"ד

העתק:

אורית קורן, משנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה), משרד המשפטים
איל זנדברג, מחלקת ייעוץ וחקיקה (חקיקה), משרד המשפטים
עו"ד צילי נאה, מחלקת ייעוץ וחקיקה (חקיקה), משרד המשפטים

⁶ בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים נ' שר האוצר, פסקה 18 (19.11.2009)